

Originality. Scientific novelty lies in systematizing foreign experience from the perspective of digital transformation and identifying tools that can be effectively transferred into Ukrainian educational practice.

Conclusion. Digital technologies significantly enhance the quality of STEM teacher training. Promising directions for Ukraine include strengthening digital competence of educators, expanding access to virtual laboratories, implementing VR/AR and AI-based solutions, and

adapting foreign practices to local conditions. Further research should focus on methodological support and evaluation of specific digital tools for STEM disciplines.

Keywords: STEM education; digital tools; teacher training; international experience; immersive technologies; virtual reality; augmented reality; artificial intelligence.

Одержано редакцією 14.11.2025
Прийнято до публікації 02.12.2025

 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2025-4-153-158>

 <https://orcid.org/0000-0002-2954-2714>

АРТЮШЕНКО Андрій

доктор педагогічних наук, професор,
професор катедри теорії та методики фізичного виховання і спорту,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі,
м. Переяслав, Україна
E-mail: kudo-cherkasy@ukr.net

 <https://orcid.org/0000-0001-5911-6946>

КАНДИБА Павло

старший викладач катедри фізичного виховання та здоров'я людини,
Черкаський державний технологічний університет
e-mail: kandiba64@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0002-4987-5196>

МАТУСЕВИЧ Андрій

старший викладач катедри фізичного виховання та здоров'я людини,
Черкаський державний технологічний університет
e-mail: andrii_matuskevych@i.ua

УДК 37.03:796.011.3(045)

ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ РУХОВИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У статті висвітлено питання теоретичного аналізу, уточнення та експериментальній перевірці методичних основ формування рухових навичок у студентів як складової (виконавчої) частини особистісної мобільності.

Проаналізовано основні підходи до формування рухових умінь студентської молоді у процесі фізичного виховання. Визначено засади, які сприяють розвитку рухових умінь студентів під час занять фізичними вправами. Виокремлено, що розучування рухової дії повинно носити характер свідомих спроб відтворити її програму.

Вивчено питання програми яка формується у внутрішньому плані за допомогою аналізу зовнішньої інформації. Доведено, що процес навчання, це діяльність, яка насичена розумовою активністю.

Розроблено рекомендації щодо формування рухових навичок які здійснюється на основі психічних процесів – уваги, сприйняття, пам'яті, уяви, мислення.

Спроектовано нову функціональну систему для вирішення конкретного рухового завдання.

Запропоновано рівні сформованості рухових умінь і навичок. Узагальнено практичний досвід застосування методологічних знань формування рухових умінь студентів економічних спеціальностей у процесі фізичного виховання.

Рекомендовано подальше вивчення чинників, які впливають на процес формування у студентів особистісної мобільності як здатності до довільного управління поведінкою і руховою діяльністю.

Підсумовано, що впровадження нових підходів та умов сприяє формуванню особистісної мобільності студентської молоді.

Ключові слова: рухові навички; рівні сформованості; свідомість; особистісна мобільність.

Постановка проблеми. Результативність будь-якої рухової діяльності зазвичай пов'язують із рівнем фізичної підготовленості, сформованістю рухових навичок та здатністю свідомо керувати власною поведінкою й діями. Дослідження І. Бежа та А. Артющенка стали підґрунтям теорії структури й регуляції довільних рухів, що, у свою чергу, сприяло появі сучасних методичних підходів до навчання рухових умінь і навичок у фізичному вихованні. Формування рухових умінь і навичок у студентів є одним із ключових завдань фізичного виховання (Круцевич, 2017). Однак на практиці цей процес здебільшого зводиться до формування умовних рефлексів шляхом багаторазового відтворення типових рухових дій (Артющенко, 2011, с. 7–40).

Аналіз актуальних досліджень. У сучасних психолого-педагогічних дослідженнях, попри різні погляди науковців, переважно наголошується на визначальній ролі свідомості та мислення в процесі оволодін-

ня руховими діями. І. Бех неодноразово підкреслював, що будь-які довільні рухи мають чітко усвідомлюватися людиною, та зазначав, що формування довільних дій узагалі неможливе без участі свідомості (Бех, 2011). Розглядаючи значення свідомості в керуванні довільними діями, М. Гагарін виокремлював два ключові аспекти: усвідомленість рухового акту та свідомий характер його планування. Процес навчання руховій дії, на його думку, повинен ґрунтуватися на усвідомлених спробах відтворити її програму. Причому ця програма не виникає стихійно — вона формується завдяки аналізу зовнішньої інформації та створенню орієнтовної основи дії (Іванько, Портна, 2014). Новачок, спостерігаючи зразок руху, який потрібно засвоїти, свідомо й цілеспрямовано аналізує його, формуючи внутрішнє уявлення про нього (Гагарін, 2020).

Усе це підтверджує думку про те, що регуляція рухів здійснюється не лише на рівні відчуттів, а й за участі мислення.

Для нашого дослідження становлять інтерес міркування Г. Грибана, який зазначав, що під час формування образу рухової дії мислення спрямоване на розуміння зв'язків між її окремими елементами, на усвідомлення зовнішніх умов, що забезпечують успішне виконання як окремих компонентів, так і всієї дії, а також на аналіз різноманітних сигналів, які свідчать про результат виконаного руху або його частини (Грибан, 2020, с. 132–133). Такий підхід перетворює процес із пасивної діяльності на активну, інтелектуально насичену. Значущість цього положення для теорії та методики навчально-виховного процесу, на наш погляд, ще недостатньо розкрита (Вейберг, Гоулд, 2001, с. 22–24).

Усе вищезазначене щодо навчання рухових дій і формування рухових навичок повністю узгоджується з поняттям особистісної мобільності. Її можна коротко визначити як здатність людини опановувати нові складні рухи, свідомо керувати власною діяльністю, планувати її, контролювати й коригувати, спираючись на аналіз зовнішніх труднощів і власних можливостей, зокрема наявних рухових умінь. Рівень сформованості особистісної мобільності безсумнівно впливає на ефективність набуття нових рухових навичок та якості виконання рухових дій. Водночас рухові навички є складовою виконавчою частиною особистісної мобільності як здатності до свідомого регулювання власної поведінки та рухової активності, що має особливе значення для майбутніх фахівців економічної галузі (Базилевич, 2023).

Отже, аналіз психолого-педагогічної літератури підтверджує актуальність подальшого опрацювання теоретико-методичних засад формування рухових навичок як елемента особистісної мобільності.

Мета дослідження – здійснити теоретичний аналіз, уточнити та експериментально перевірити педагогічні та методичні засади формування у студентів рухових навичок як виконавчого компонента особистісної мобільності.

В якості **методів дослідження** використовували аналіз психолого-педагогічної літератури, педагогічний експеримент, експертну оцінку, метод кількісної обробки отриманих даних.

Виклад основного матеріалу. На констатувальному і формувальному етапах педагогічного експерименту були задіяні студенти Черкаського державного технологічного університету.

Сформованість навичок студентів оцінювалась експертами у процесі виконання легкоатлетичних, гімнастичних і ігрових вправ за 12-бальною шкалою. Рівень визначався за кількістю балів: 11–12 – високий, 10 – достатній, 8–9 – середній і до 8 балів – низький.

У результаті аналізу психолого-педагогічної літератури встановлено, що методика формування рухових навичок повинна передбачати п'ять етапів.

Перший етап формування у студентів поняття і зорового уявлення про рухову дію в цілому. Головні канали одержання інформації – зоровий (показ) і слуховий (пояснення).

Другий етап був пов'язаний з початковим етапом виконання дії, пошуком тих рухових (міжм'язових) координацій які забезпечували виконання рухового завдання. Завданням цієї й наступної стадій було навчитися додержуватися наданого зразка.

Третій етап характеризується концентрацією збудження в тих нервових центрах, які беруть участь в управлінні даним руховим актом. Починає формуватися динамічний стереотип. Коли вже розуміють способи виконання дії й досягнення мети, однак увага ще напружена й концентрується в основному на рухах. При перемиканні уваги на навколишнє оточення, партнерів і т.п. якість дії погіршується.

Четвертий етап – автоматизація дії. Рухова дія виконується технічно і стабільно. Контроль за рухами здійснюється в основному за рахунок пропріорецептивних сигналів, а зоровий зворотний зв'язок відходить на другий план. Сформований навик характеризується мінімальною участю

свідомості в контролі за руховою дією, високою швидкістю, стабільністю, великою міцністю запам'ятовування й стійкістю до факторів, що збивають (Бех, 2011).

П'ятий етап – формування вмінь вищого порядку. Суб'єкт навчається змінювати деталі рухової дії для того, щоб домогтися максимального результату при умовах, що змінилися. Таким чином, вищим рівнем володіння руховим умінням є його *варіативність*.

Таким чином, у процесі ознайомлення з руховою дією в першу чергу формуються *сенсорний* і *інтелектуальний* компоненти навички, тобто зоровий образ і поняття про фізичну вправу. Надалі ці компоненти розвиваються, збагачуються й у сукупності з іншими відчуттями (слуховими, тактильними, вестибулярними, м'язово-суглобними) утворюють програму рухової діяльності.

Концептуальна модель діяльності містить у собі *пам'ять на ситуацію*. З її допомогою учні і студенти швидко визначають, що необхідно почати робити при виникненні тієї або іншої ситуації. Пам'ять на ситуацію управляє руховою дією на початковому його етапі, перше ніж почне надходити інформація з каналів зворотного зв'язку. Цей вид пам'яті визначає правильність або помилковість вибору способу рішення рухового завдання.

На початку оволодіння руховою дією завжди багато помилок, дуже тривалі пошукові операції. Все це приводить до невірної оцінки ситуації й до прийняття помилкових рішень. У міру оволодіння технікою виконання вправи, придбання досвіду виникає тонке розрізнення ситуацій і розуміння їх за короткий час, а звідси й адекватність прийнятих рішень. Створюється враження, що рішення приймаються інтуїтивно. Насправді ж мова повинна скоріше йти про загостреність свідомості й перекладі процесу сприйняття ситуації на рівень пізнання, що здійснюється легше й швидше. Відбувається «згорання» внутрішньої мови, тобто замість розгорнутої думки, вираженої словами, використовується один-два терміни, що позначають ту або іншу ситуацію або відповідну дію. Це також прискорює процес ухвалення рішення про дію.

Процес формування рухового навички значною мірою визначається здатністю студента сприймати і переробляти інформацію, яка необхідна для ефективного виконання рухів, їх корекції, контролю за якістю. Проте через аналізатори звичайно проходить велика кількість різноманітної інформації, як необхідної для ефективної рухової діяльності, так і відволікаючої.

У процесі формування рухового навички ми постійно орієнтували студентів на сприйняття інформації тільки певного роду

шляхом активної спрямованої концентрації уваги на зорових, слухових, пропріоцептивних відчуттях. Нами враховувалось, що весь процес навчання будується на основі формування інтегрального образу цілісної рухової дії. Вже у процесі виконання першого елемента (фази) руху необхідно враховувати вплив техніки його виконання на ефективність всіх подальших елементів.

Відомий фахівець в області психології і теорії діяльності О. Байрачний звертав увагу на те, що складні дії характеризуються рухливістю окремих складових. Це може виражатися в дробленні цілісної дії на відносно самостійні послідовні дії. Принципово важливою тут є та обставина, що відповідно до перетворень одиниць дій відбувається дроблення або об'єднання орієнтуючих і регулюючих їх психічних образів. У цьому процесі удосконалюються як окремі компоненти, так і процеси їх інтеграції.

Основними засобами у процесі формування рухових навичок у студентів були самі фізичні вправи, а також умови їх виконання. Значну увагу у процесі експерименту ми приділяли виконанню вправ не на максимальний результат, а на точність, наприклад, на 80 % від максимального результату. Була розроблена система спеціальних тест-завдань, психомоторних ігор і рухливих ігор.

Формування рухових навичок у процесі нашого дослідження пов'язувалося не з багаторазовим механічним повторенням фізичних вправ, а більшою мірою з акцентом на психічну активність особистості – проявами подумкових операцій, пам'яті, уваги, сприйняття.

Аналіз результатів формувального експерименту засвідчує, що кількісне співвідношення студентів з різними рівнями сформованості рухових умінь і навичок в експериментальних групах значно змінилося. Переміщення студентів експериментальних класів з низьким рівнем сформованості показників рухових умінь і навичок в групи з середнім, достатнім і високим рівнями відбувалося більш інтенсивно, ніж у контрольних групах. Така закономірність зафіксовано у всіх вікових групах. Це свідчить про ефективність запропонованих експериментальних підходів до формування рухових умінь і навичок як складової особистісної мобільності.

На нашу думку, швидкість і якість засвоєння нових фізичних вправ, опанування раціональних прийомів рухової діяльності, тобто формування рухових умінь і навичок також залежить від рівня сформованості психомоторних здібностей. Тому паралельне й сполучне формування психомоторних здібностей і засвоєння нових фізичних вправ є найбільш ефективним. Так, кількість студентів першого курсу з

низьким рівнем сформованості рухових умінь і навичок за період експерименту скоротилася в експериментальній групі з 29,0 % до 9,5 %, тобто на 19,5 %, кількість студентів з середнім рівнем зменшилася з 42,7 % до 27,9 %, тобто на 14,8 % (табл. 1). Загалом кількість студентів першого курсу з низьким і середнім рівнями сформованості рухових умінь і навичок за період експерименту зменшилася на 34,3 %. Відповідно збільшилася кількість студентів з дос-

татнім і високим рівнями. Найбільш помітні позитивні зрушення спостерігаються в групі з високим рівнем сформованості рухових навичок. На констатувальному етапі експерименту було зафіксовано 8,7 % студентів з високим рівнем навичок, а за результатами контрольного зрізу зафіксовано 32,4 %, тобто за весь період експерименту кількість студентів з високим рівнем сформованості рухових навичок збільшилася на 23,7 %.

Таблиця 1

Кількісне співвідношення першокурсників
з різними рівнями сформованості рухових умінь і навичок
на етапах експерименту (у %)

№ п/п	Етапи експерименту	Рівні							
		Високий		Достатній		Середній		Низький	
		ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
1.	Констатувальний	8,7	9,5	19,6	20,1	42,7	42,1	29,0	28,3
2.	Проміжний	19,1	12,7	24,3	20,7	37,4	43,8	19,2	22,8
3.	Контрольний	32,4	11,9	30,2	21,9	27,9	44,6	9,5	21,6

Кількість першокурсників експериментальних груп з низьким і середнім рівнями сформованості рухових навичок також помітно зменшилася. Це зменшення загалом за низьким і середнім рівнями складає 18,0 %. Відповідно збільшилася кількість

студентів другого курсу з високим рівнем на 13,5 % і з достатнім рівнем на 4,5 % (табл. 2). Аналогічні зрушення в контрольній групі підлітків менш суттєві і не мають практичного значення.

Таблиця 2

Кількісне співвідношення студентів другого курсу
з різними рівнями сформованості рухових умінь і навичок
на етапах експерименту (у %)

№ п/п	Етапи експерименту	Рівні							
		Високий		Достатній		Середній		Низький	
		ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
1.	Констатувальний	13,9	14,9	27,1	27,4	39,9	39,4	19,1	19,0
2.	Проміжний	18,2	14,6	28,6	28,3	35,3	39,6	19,9	17,5
3.	Контрольний	27,4	15,4	31,6	29,1	29,6	40,8	11,4	14,7

Кількість студентів третього курсу з низьким рівнем сформованості рухових навичок в експериментальній групі на констатувальному етапі експерименту складала 23,3 %, проміжний зріз засвідчив 18,1 % і контрольний – 10,4 %. Тобто за період експерименту ця група зменшилася на 12,9 %. Умовна група студентів третього курсу з середнім рівнем сформованості рухових умінь і навичок за період експерименту зменшилася на 9,3 %, з 40,9 % до 31,6 %.

Загалом за двома рівнями кількість студентів третього курсу на початку експери-

менту складала 64,2 %, проміжний зріз засвідчив 55,5 %, контрольний 42,0 %, тобто зменшення складає 22,2 %.

Умовні групи третьокурсників з достатнім і високим рівнями прояву рухових навичок в експериментальних класах відповідно збільшилися за період експерименту на 22,2 %. В контрольних класах збільшення студентів з високим рівнем прояву рухових умінь і навичок складає 1,4 %, з достатнім рівнем 1,7 %, з середнім рівнем 3,4 %, тобто зрушення не суттєві (табл. 3).

Таблиця 3

Кількісне співвідношення третьокурсників
з різними рівнями сформованості рухових умінь і навичок
на етапах експерименту (у %)

№ п/п	Етапи експерименту	Рівні							
		Високий		Достатній		Середній		Низький	
		ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
1.	Констатувальний	12,7	12,5	23,1	23,4	40,9	41,2	23,3	22,9
2.	Проміжний	16,9	13,4	27,6	24,6	37,4	43,1	18,1	18,9
3.	Контрольний	26,8	13,9	31,2	25,1	31,6	44,6	10,4	16,4

В цілому результати експерименту свідчать про ефективність запропонованих нами підходів до формування у студентів економічного профілю рухових навичок у процесі навчально-фізкультурної діяльності. У процесі формувального етапу експерименту підтверджено, що процес формування рухових умінь і навичок це практично створення нової функціональної системи за для вирішення конкретного рухового завдання. Це і є удосконалення здатності особистості до свідомого (довільного) управління власною поведінкою і руховою діяльністю, що неможливо без участі свідомості і що ми пов'язуємо з проявами особистісної мобільності.

У зв'язку з цим підкреслюємо, що ефективність формування у студентів рухових навичок у процесі навчально-фізкультурної діяльності залежить не стільки від багаторазового механічного повторення фізичних вправ за принципом умовного рефлексу, а пов'язується більшою мірою зі свідомістю, з психічною активністю особистості – проявами уваги, пам'яті, сприйняття, відчуттів, процесів уявлення, мислення.

Без участі свідомості, без створення у внутрішньому плані програми рухової дії на основі аналізу зовнішньої ситуації і власних можливостей, без глибокого розуміння сутності конкретної фізичної вправи та її значущості процес навчання перетворюється в механічне і малоефективне повторення рухових завдань викладача.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень.

1. Розучування рухової дії повинно носити характер свідомих спроб відтворити її програму. Крім того, і сама програма формується у внутрішньому плані не стихійно, а за допомогою аналізу зовнішньої інформації, тобто створення тим, хто навчається, орієнтовної основи дії. Процес навчання, таким чином, можна вважати діяльністю, насиченою розумовою активністю. Все це вписується в поняття особистісна мобільність, рівень сформованості якої впливає на ефективність процесу формування рухових навичок. З іншого боку рухові навички є складовою (виконавчою) частиною особистісної мобільності.

2. Формування рухових умінь і навичок здійснюється на основі сукупності психічних процесів – уваги, сприйняття, пам'яті, мислення, уяви. В основі методики навчання рухових дій є відхід від механічного повторення рухових дій, які розучуються і акцентування уваги студентів на свідомий характер їхнього планування, багаторазового виконання і корекції, що розкриває педагогічні та методичні засади формування у студентів рухових навичок.

Результати експерименту свідчать про ефективність запропонованих нами підходів до формування у студентів рухових

навичок у процесі навчально-фізкультурної діяльності.

Процес формування рухових навичок – це практично створення нової функціональної системи за для вирішення конкретного рухового завдання. Це і є удосконалення готовності особистості до свідомого (довільного) управління власною поведінкою і руховою діяльністю. Все це ми пов'язуємо з проявами особистісної мобільності.

3. Представлена стаття не претендує на всебічний розгляд проблеми формування рухових навичок як складової частини особистісної мобільності. Перспективним є подальше вивчення чинників, які впливають на процес формування у студентів економічного профілю особистісної мобільності як здатності до довільного управління поведінкою і руховою діяльністю.

Список бібліографічних посилань

- Артюшенко, 2011 – Артюшенко, А.О. (2011) Формування в учнів загальноосвітньої школи особистісної мобільності у процесі фізичного виховання: монографія. Черкаси: Чабаненко Ю.А., 394с.
- Базилевич, 2023 – Базилевич, Н.О. (2023). Застосування ігрового методу для формування рухових умінь і навичок студентів у процесі фізичного виховання. *Науковий часопис УДУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*, 12(172): 201–205.
- Бех, 2011 – Бех, І.Д. (2011). *Особистість у просторі духовного розвитку*. Київ: Академвидав. 256 с.
- Вейберг, Гоуд, 2001 – Вейберг Р.С., Гоуд Д. (2001). *Психологія спорту* / Під ред. Г. Ложкіна. Київ. 335 с.
- Грибан, 2020 – Грибан, В.Г. (2020). Фізичне виховання: проблеми та перспективи: монографія / за заг. ред. проф. Г.П. Грибана. Житомир: Рута. 384 с.
- Гагарін, 2020 – Гагарін, М.І. (2020). Виховна система закладу загальної середньої освіти: теорія і практика проектування: монографія. Умань: Видавець Сочинський М.М. 314 с.
- Іванько, Портна, 2014– Іванько, В.В., Портна, І.А. (2014). Формування рухових умінь і навичок у студентів у процесі фізичного виховання. *Фізична культура і спорт у сучасному суспільстві: досвід, проблеми, рішення* (Анохінські читання, 31 жовтня 2014) (с. 28–32). Київ: КУБГ.
- Круцевич, 2017 – Круцевич Т.Ю. (2017). Теорія і методика фізичного виховання. Київ: Олімпійська література. Том 1. 392 с.; Том 2. 368 с.
- Шестель, Заїка, 2018 – Шестель, О., Заїка, О. (2018). Сучасні тенденції формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців сфери обслуговування. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 22(2): 162–166.

References

- Artiushenko, A.O. (2011). Formation of personal mobility of secondary school students in the process of physical education. Cherkasy: Publisher Chabanenko Yu.A. 394 p. [in Ukr].
- Bazylevych, N.O. (2023). Use of the game method for forming motor skills of students in physical education. *Naukovyi chasopys UDU imeni M. P. Dragomanova. Seria 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)*, 12(172): 201–205. [in Ukr].
- Bekh, I.D. (2011). Personality in the space of spiritual development. Kyiv: Akademvydav. 256 p. [in Ukr].
- Weiberg, R.S., Gould, D. (2001). Psychology of sports. In G. Lozhkin (ed.). Kyiv, 335 p. [in Ukr].
- Hryban, V.H. (2020). Physical education: Problems and prospects. In H.P. Hryban (ed.). Zhytomyr: Ruta. 384 p. [in Ukr].

- Haharin, M.I. (2020). Educational system of a general secondary education institution: Theory and practice of design. Uman: Publisher Sochinskyi M.M. 314 p. [in Ukr].
- Ivanko, V.V., Portna, I.L. (2014). Formation of students' motor skills in physical education]. In *Fizychna kultura i sport u suchasnomu suspilstvi: dosvid, problemy, rishennia* (Anokhinski chitannia, 31 zhovtnia 2014) (pp. 28–32). Kyiv. [in Ukr].

- Krutsevych, T.Yu. (2017). Theory and methodology of physical education. Kyiv: Olimpiiska literatura. Vol. 1. 392 p., Vol. 2. 368 p. [in Ukr].
- Shestel, O., Zaika, O. (2018). Modern trends in the formation of foreign language communicative competence of future service professionals. *Current Issues in the Humanities*, 22(2): 162–166. [in Ukr.]

ARTYUSHENKO Andriy

Doctor Sciences of Pedagogy, Professor,
Professor at the Department of Theory and Methods of Physical Education and Sport
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

KANDYBA Pavlo

senior lecturer at the Department of Physical Education and Human Health,
Cherkasy State Technological University

MATUSEVICH Andriy

senior lecturer at the Department of Physical Education and Human Health,
Cherkasy State Technological University

PEDAGOGICAL PRINCIPLES OF DEVELOPING MOTOR SKILLS IN ECONOMICS STUDENTS IN THE PROCESS OF PHYSICAL EDUCATION

Summary. The article highlights the issues of theoretical analysis, clarification, and experimental verification of the methodological foundations for developing motor skills in students as a component (executive part) of personal mobility. The main approaches to developing motor skills among university students in the process of physical education are analyzed.

The principles that contribute to the development of students' motor abilities during physical activity are identified. It is emphasized that learning a motor action should involve conscious attempts to reproduce its program.

The study examines the formation of an internal action program based on the analysis of external information.

It is proven that the learning process is an activity enriched with cognitive engagement. Recommendations are provided for developing motor skills based on mental processes such as attention, perception, memory, imagi-

nation, and thinking. A new functional system for solving specific motor tasks is designed. Levels of motor skill development are proposed.

The practical experience of applying methodological knowledge in the formation of motor skills of economics students during physical education is summarized. Further investigation of the factors influencing the formation of personal mobility in students – as the ability to consciously control their behavior and motor activity – is recommended. It is concluded that introducing new approaches and conditions promotes the development of personal mobility among university students.

Keywords: motor skills, levels of development, consciousness, personal mobility.

Одержано редакцією 29.11.2025
Прийнято до публікації 13.12.2025

 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2025-4-158-167>

 <https://orcid.org/0000-0003-3884-3217>

СІПКО Людмила

кандидатка педагогічних наук, доцентка катедри педагогіки і психології,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: luzzy@ukr.net

 <https://orcid.org/0000-0001-9650-805X>

ІЛЛЮХА Лідія

кандидатка біологічних наук, доцентка,
завідувачка катедри анатомії, фізіології та фізичної реабілітації,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: ilyuhalidiya@ukr.net

 <https://orcid.org/0000-0002-6754-1501>

ЗАВГОРОДНЯ Вікторія

кандидатка біологічних наук, старша викладачка катедри анатомії, фізіології та фізичної реабілітації,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: victoria_myronyuk@ukr.net

УДК 378.018.8:376-056.29-051(045)

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОРТОПЕДАГОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

У статті розкрито проблему формування готовності майбутніх ортопедів до професійної діяльності в умовах сучасної освітньої парадигми, що орієнтована на підтримку дітей з особливими освітніми потребами.

Підкреслено, що специфіка роботи ортопедага вимагає від фахівця високого рівня про-

фесійної компетентності, здатності до міждисциплінарної взаємодії, гнучкості мислення та сформованості ціннісно-гуманістичних орієнтацій. У цьому контексті засоби спеціальної педагогіки виступають стратегічним ресурсом професійної підготовки, оскільки забезпечують цілісний розвиток когнітивного, операційно-